

ВСТУП

Молодість людини – це перехідна фаза, час визначення та становлення, дозрівання основних рішень; час, коли розвивається ціла низка можливостей людського буття. Це відкритий шлях, на початку якого потрібно зробити правильний вибір, визначитися, в якому напрямку йти як в професійному, так і в духовному житті. Отож, це надзвичайно відповідальний час, і в залежності від того, що обере молода людина, залежить все її подальше життя і життя тих, за кого вона буде відповідальна. Те, який вибір зробить молода людина, залежить від багатьох чинників, зокрема: від суспільно-культурного середовища, в якому вона живе, від впливу оточення, від виховання в сім'ї, від авторитету Церкви і так далі. Коли проаналізувати сьогоденний суспільний стан, то він позначений секуляризмом і плюралізмом, гонитвою за комфортом і насолодами, що закликає молоду людину до того, щоб «мати», а не «бути». Стан сім'ї також часто «плачевний», адже наші діди і батьки є дітьми радянської культури, яка відзначалася руйнуванням моральних і релігійних цінностей. Це призвело до того, що багато сьогоденних молодих людей виховувалося в неповних сім'ях або в таких, де домінували сварки, конфлікти, зради, обман, алкогольна чи інші залежності. А найголовніше – в сім'ях, де не практикувалося життя в Христі, а якщо таке й було, то часто дуже формальним. Саме тому молоді люди нині часто є загубленими, не знають, яким шляхом йти і часто помиляються. Дана тема дипломного дослідження є актуальною, адже необхідно знайти шляхи розв'язання тих проблем, перед якими стоїть молода людина, шукати можливості донести молодим людям те, для чого вони живуть, в чому полягає їх сенс життя і як його досягнути. Критична культурна і моральна ситуація, яка сьогодні панує в суспільстві, вимагає рішучих змін, потребує лідера, який би зміг повести за собою. Ним має стати Церква, яка не може стояти осторонь тих проблем, які спіткають молоду людину на її життєвому шляху. Своїм завданням як Божої, так і людської інституції вона покликана подавати взірець і діяти на випередження тим спокусам, які пропонує світ, але, з іншого боку, щоб робити це ефективно, їй слід прислухатися і відчувати потреби молоді, разом із молоддю шукати істинного сенсу життя, шукати того, що добре і гарне, довготривале і вічне.

Особливе місце в служінні Церкви молоді належить священнослужителю, адже саме він має стати тим молодіжним лідером, який поведе їх дорогою спасіння. Тому надзвичайно важливо, щоб кожен душпастир знав, які є особливості праці з молоддю, що йому слід робити, щоб не відкинути молодих людей від церковного життя, як їх притягнути до участі в Христовому Житті. Даний аспект виражає тісний зв'язок праці з дисципліною пастирського богослов'я.

Метою написання дипломної роботи є прослідкувати ті кроки Церкви, які вона зробила назустріч молоді з часу виходу її з підпілля. Підсумувати результати тих кроків, виокремити проблеми, які існують, і згрупувати шляхи їх вирішення, які були

запропоновані в матеріалах та документах синодів і соборів УГКЦ.

Зважаючи на мету, обрано структуру праці, яка складається з двох розділів.

У першому «Аналіз душпастирства молоді УГКЦ в Західній Україні з часів виходу Церкви з підпілля» ми намагатимемося виокремити ті аспекти діяльності найвищої влади нашої Церкви, які стосуються молоді. Зокрема, через дослідження постанов синодів і соборів нашої Церкви з часів виходу її з підпілля зможемо побачити ті напрямки праці з молоддю, на які особливо зверталася увага. Також на основі синтезу думок учасників Патріаршого Собору УГКЦ «Молодь у Церкві третього тисячоліття», звернень представників молодіжних комісій до молоді, а також на основі праць пастирів і богословів УГКЦ ми намагатимемося окреслити важливість ролі Церкви в житті молодої людини і її в ній покликання. Закінчується даний розділ окресленням сучасного духовного стану молоді, зокрема ми намагатимемося виокремити бачення молоддю Церкви, її очікування від неї, і які є перспективи її духовного розвитку. Дане дослідження ґрунтуватиметься на свідченнях душпастирів УГКЦ, які працюють з молоддю, і серед іншого, на даних соціологічних опитувань, які були проведені в 1999-2000 та 2006-2007 роках.

У другому розділі, який називається «Моделі та види душпастирства молоді», ми спробуємо більшу увагу звернути на пастирську діяльність священика по відношенні до молоді. Зокрема, у першому пункті буде зроблено наголос на значенні і особливостях індивідуального душпастирства молоді. В другому – окреслимо спільнотний вимір душпастирства. Там ми спробуємо пояснити значення спільноти в розвитку молодої особистості, а також деякі види спільнотного служіння, такі, як організація спільнот на парафіях, організації реколекцій, прощ і сарепт. У третьому пункті ми зупинимося на конкретних молодіжних рухах і спільнотах, діяльність яких базується на християнських принципах. На їх прикладі ми спробуємо показати ефективність таких об'єднань, важливість їх створення і ту користь, яку вони можуть принести як самим молодим людям, так й іншим потребуючим, для кого ця спільнота працює.

У цій праці застосовуватимуться методи аналізу, порівняння та синтезу.

Для висвітлення даної проблематики ми проаналізуємо такі джерела, як рішення і постанови синодів і соборів УГКЦ, доповіді і матеріали учасників IV сесії Патріаршого Собору «Молодь у Церкві третього тисячоліття», та інші додаткові джерела. Також даний метод будемо застосовувати до ряду Інтернет-джерел, які були використані в

праці.

В процесі роботи даний матеріал підлягав методу порівняння. Зокрема, в першому пункті завдяки даному методу були згруповані рішення і постанови синодів єпископів, які стосувалися окремих аспектів діяльності Церкви відносно молодіжного служіння. Також ми будемо застосовувати цей метод відносно інших розділів, порівнюючи думки різних авторів відносно окремих аспектів душпастирства молоді. Чимало наслідків порівнянь піддамо методу синтезу, що дозволить узагальнювати різні думки і робити певні висновки.

Цінність цієї праці полягає у стислому аналізі здобутків УГКЦ в ділянці молодіжного душпастирства і в окресленні певних напрямків священничого служіння для молоді.

ВИСНОВОК

Як нами і означено у «Вступі», метою написання дипломної роботи було проаналізувати основні напрямки роботи молодіжних організацій, спрямовані на залучення юні до служіння в Церкві, прослідкувати ті кроки Церкви, які на сьогодні вона зробила назустріч молоді з часу виходу з підпілля, узагальнити результати тих кроків, виокремити проблеми, які ще існують, окреслити основні шляхи діяльності молодіжних церковних організацій та груп у молодіжному середовищі.

У першому пункті дипломної роботи ми намагалися виділити ті рішення і постанови синодів єпископів і патріарших соборів, які стосувалися молоді, їх порівняти і синтезувати. В результаті нашого дослідження ми отримали декілька основних напрямків молодіжного душпастирства, на які найчастіше звертав увагу уряд нашої Церкви. Зокрема, це постанови, які:

а) стосуються виховання і катехизації молоді;

б) рекомендують створення нових церковних молодіжних структур;

в) наголошують на важливості молодіжного апостоляту і євангелізації;

г) закликають до участі в молодіжних з'їздах і зустрічах;

д) спонукають до використання додаткових можливостей праці з молоддю, зокрема через засоби масової інформації.

Також найвищим урядом нашої Церкви значна увага приділялася підготовці до VI сесії Патріаршого Собору, який повністю був присвячений молоді. Як бачимо, Церква намагається охопити увагою і турботою всі аспекти життя молодого покоління, даючи йому безліч можливостей до пізнання Євангельських правд, а відтак і перспективи до осягнення ними спасіння.

Також Церква дивиться на молодь як на частину народу божого, який має свою особливу місію і покликання в світі. Саме на цьому є наголос у другому пункті даної дипломної роботи. Досліджуючи матеріали VI сесії Патріаршого Собору «Молодь у Церкві третього тисячліття», ми виділили і згрупували такі думки учасників собору, які стосуються віднайдення молоддю сенсу життя, служіння Церкві і ближньому, а також її зростання у вірі. Адже загальним напрямком, до якого і покликана людина, є віднайдення сенсу життя, тобто тієї дороги, якою покликає її йти Господь. Вагомими аспектами тієї дороги є служіння ближньому і Церкві, до чого нас спонукає Спаситель своїм прикладом. Без Христа молода особа не зможе зреалізувати свою місію, тобто не зможе віднайти свій сенс життя, а отже – їй необхідна віра в Нього, з допомогою якої вона зможе виконати свою місію у світі. Ті три аспекти: віднайдення сенсу життя, служіння і віра є тісно пов'язаними між собою, доповнюють один одного, а завданням Церкви є допомогти молодим людям їх віднайти і зреалізувати.

У третьому пункті пропонованої роботи ми досліджували бачення учасниками Собору того, як молодь трактує Церкву. Аналізуючи думки душпастирів, молодіжних лідерів і дані соціологічних досліджень, ми зауважили серед сучасної молоді тенденцію формального трактування Церкви і несприйняття її інституційної складової. Також є різниця між сприйманням Церкви молоддю східних терен України і західних. Перші відзначаються значною необізнаністю в релігійних питаннях, хоч інколи і не мають досвіду духовного життя, однак завжди перебувають в пошуку і є відкриті на різні пропозиції відносно їх

духовності. Другі є більш ознайомленими з традицією Церкви, але багато молоді її не розуміє, а тому і не сприймає. Через те їх бачення Церкви є дуже формальним, вони долучаються до різних релігійних практик тому, що так треба, а не тому, що відчувають у тому внутрішню потребу, а при першій нагоді часто відходять від неї. Така тенденція сьогодні свідчить про певні упущення духовенства нашої Церкви. Щоб цьому зарадити, в даному пункті ми також окреслили найважливіші потреби сучасної молоді. Зокрема, молодь бажає не організованої релігії, а духовної мандрівки, прагне не бути членом Церкви, а її учнем, бачити не трансцидентного Бога, а братерства з Ісусом. Іншими словами, сьогодні Церква має бути тією інституцією, в якій молода людина може пережити досвід зустрічі з Христом і в ньому розвиватися. Також молодь потребує бачити в Церкві тих, хто такий досвід має і хто б ним з ними поділився.

У другому розділі значну увагу ми приділили способам душпастирювання серед молоді. Найперше, розглянули особистісний вимір служіння, де вказали на основні риси душпастиря, якими він має володіти для доброго душпастирювання конкретних осіб. Найперше, це має бути любов до молодих осіб, також його батьківська та учительська постави, відкритість, доступність, жертовність і пошана. Він має мати авторитет у юного покоління, стати їхнім приятелем, тобто тим, хто завжди зрозуміє і намагатиметься допомогти. Для того є необхідно, щоб молода особа довіряла священику, а щоб це сталося, він має стати поруч з молодію особою, являти їй Євангельське спасіння через звіщення Слова Божого і прикладом власного життя. Також ми наголосили, що душпастирювання молоді не може бути одноразовою дією, але постійною і динамічною, тоді воно матиме результат. Адже глибоких душевних недуг швидкими темпами не подолати. Також ми наголосили на важливості сповідництва і духовного проводу як на невід'ємному елементі душпастирювання молоді.

Наступним питанням, яке ми розглядали, є спільнотний вимір душпастирства молоді. Тут найперше ми наголосили на значенні спільноти як середовища виховання молодої особи, місця, де людина може побачити свою ідентичність, реалізувати себе через служіння ближньому, відчути любов до себе і можливість дарувати її іншим. Також ми розглянули два види спільнот: «Спільнота завдання» і «Спільнота для зросту», де наголосили, що християнські спільноти мають бути спільнотами для зросту особистості молодих людей. Для цього найкращими є невеликі спільноти, адже там молода людина не загубиться, що зумовить додаткові можливості для виявлення своєї віри, яка би вилілася в конкретних вчинках. Члени малих молодіжних об'єднань, в тому числі і душпастир, зможуть більше відкриватися один на одного, ділитися своїми духовними переживаннями і різного роду досвідченнями. Також ми наголосили на важливості розпрацювання методології праці з такими спільнотами.

Розглянувши особливості праці душпастиря в молодіних спільнотах, ми розглянули деякі

можливі напрямки такого служіння. Зокрема, наголосили на ефективності організації молодіжних реколекцій, прощ і сарепт як на один з найкращих способів воцерковлення молоді. Тут ми підкреслили, що такі заходи можуть бути надзвичайно ефективними, якщо душпастир добре до них підготується і одночасно пожертує всього себе для молоді. Однак вказали і на небезпеки. При неправильному підході священника молодь може почати сприймати Церкву як місце дешевого відпочинку чи організатора розважальних заходів, а не як спільноту вірних, покликану до пізнання Христа і духовного розвитку. Тому ми акцентували свою увагу на тому, що головним в душпастирстві молоді є дати їм відчуття себе «зодягненими у Христа», приналежними до Божого Тіла, або, іншими словами, її воцерковити.

В останньому пункті на прикладі молодіжних рухів і організацій ми намагалися побачити ефективність таких об'єднань і ту користь, яку вони можуть принести Церкві, ближнім, народу. Також такі молодіжні організації розпочали свою діяльність і діють завдяки активності окремих душпастирів, які захотіли їх створити, жертвувати їм свій час і з ними працювати. Завдяки їхнім старанням чимало молодих людей отримали можливість віднайти своє середовище, де вони змогли духовно зростати, формувати себе як особистості, служити ближнім і прямувати до Царства Небесного.

Таким чином, в даному дипломному дослідженні ми намагалися комплексно поглянути на взаємовідносини між Церквою і молоддю, наголосити на здобутках від таких взаємовідносин і вказати на деякі небезпеки, які можуть виникати.

Під час написання роботи ми відчували й певні труднощі щодо дослідження цієї теми, позаяк важко знайти ґрунтовні сучасні напрацювання з питання душпастирства в нашій Церкві, які б відзначалися систематичними та методологічними опрацюваннями даної проблеми. Також слід зазначити, що в нашому дослідженні ми були обмежені лише матеріалами синодів і соборів УГКЦ, тому для кращого розкриття деяких тем змушені були звернутися до інших джерел, які стосувалися даної проблематики. Однак вважаємо, що нам вдалося розкрити суть поставлених у роботі питань та представити головні аспекти цієї проблематики.

Подальші дослідження окреслених питань могли б висвітлити й інші аспекти душпастирства молоді, такі, як душпастирство над конкретними віковими категоріями молоді (підлітки, юнаки, старша молодь), значення молодіжного лідерства, особливості праці з молоддю в різних регіонах України і світу, дослідити історичний розвиток праці з молоддю серед вірних УГКЦ. Саме в цьому напрямку плануємо у подальшому свою наукову і пошукову діяльність.

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ДУШПАСТИРСТВА МОЛОДІ УГКЦ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ З ЧАСІВ ВИХОДУ ЦЕРКВИ З ПІДПІЛЛЯ

1.1 Душпастирство молоді в документах та постановах Учительського уряду УГКЦ в період з 1989 по 2010

1.2. Місце та покликання молоді людини в Церкві

1.3. Бачення молоддю Церкви

РОЗДІЛ 2 МОДЕЛІ ТА ВИДИ ДУШПАСТИРСТВА МОЛОДІ

2.1. Особистісний вимір душпастирства молоді

2.2. Спільнотний вимір душпастирства молоді

2.2.1. Значення спільноти в житті людини

2.2.2. Особливості організації молодіжних спільнот на парафії

2.2.3. Значення різних заходів у молодіжному служінні

2.3. Молодіжні рухи та організації

2.3.1. Українська молодь – Христові

2.3.2. Марійська дружина

2.3.3. Товариство Українських студентів- католиків «Обнова».

2.3.4. Інші молодіжні християнські спільноти

ВИСНОВОК

СПИСОК ВИКОРИСТНОЇ ЛІТЕРАТУРИ